

سید برهان الدین، مرشد مولانا

کاظم محمدی

www.ketab.ir

نام کتاب: سید برهان الدین، مرشد مولانا

نویسنده: کاظم محمدی

انتشارات: نجم کبری

چاپ و صحافی: ناژو

تیراژ: ۲۰۰

چاپ اول: ۱۳۹۲

نوبت چاپ: سوم ۱۴۰۲

قیمت: ۱۷۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۱۳۷۴-۰-۷

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

سرشناسه : محمدی، کاظم، ۱۳۴۰-

عنوان و نام پدیدآور : سید برهان‌الدین، مرشد مولانا [کتاب] / نویسنده کاظم محمدی

مشخصات نشر : کرج: نجم کبری، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری : ۴۰۰ ص.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۱۳۷۴-۰۰-۷

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۶۷.

یادداشت : نمایه.

موضوع : محقق ترمذی، برهان‌الدین حسین، - ۶۳۸ق.

موضوع : عارفان -- ایران -- سرگذشتنامه

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۱ م۳ / م۳ / م۳ / BP۲۷۹/۲

رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۸۹۲۴

شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۳۷۷۸۵

فهرست مطالب

www.ketab.ir

۷	مقدمه
۱۱	زندگی و سلوک سید برهان‌الدین
۱۸	مولانا و سید برهان
۲۶	سید برهان و بهاء‌ولد
۳۰	سید برهان و تربیت مولانا
۳۴	سید برهان جامع حال و قال
۳۷	مریدان و شاگردان سید برهان
۴۱	معارف سید برهان
۴۳	علم و دانش سید برهان
۴۶	سخنوری سید برهان

۵۰	باورمندی و دینداری سید برهان
۵۲	اقتباس مولانا از سخنان سید برهان
۷۴	سید برهان و پایبندی به شریعت
۷۷	مجاهدات و ریاضات نفس
۸۲	سید برهان از زبان سید برهان
۹۰	عروج به عالم حق
۹۹	نگاهی به اندیشه‌های سید برهان
۱۰۰	۱- خدا و توحید
۱۱۹	۲- قرآن
۱۳۸	۳- حدیث
۱۹۰	۴- پیامبر (ص)
۲۰۰	۵- امام علی (ع)
۲۰۶	۶- شیخ، پیر
۲۱۸	۷- علم و دانش
۲۳۲	۸- ایمان و مؤمن
۲۴۳	۹- کفر و کافر
۲۴۸	۱۰- ریاضت و مجاهده
۲۵۳	۱۱- نماز و روزه
۲۶۰	۱۲- طاعت و عبادت
۲۶۷	۱۳- نفس
۲۷۳	۱۴- زن
۲۷۶	۱۵- حسد

- ۲۸۱ -۱۶- ادب و آداب
- ۲۸۵ -۱۷- غذای روح و جسم
- ۲۹۶ -۱۸- کرامت
- ۲۹۸ -۱۹- همنشینی با ناهل
- ۳۰۴ -۲۰- اولیاء الهی
- ۳۰۸ -۲۱- ذکر عرفا
- ۳۱۲ -۲۲- عشق و محبت
- ۳۳۱ -۲۳- غم و شادی
- ۳۳۴ -۲۴- اشارات فقهی
- ۳۴۲ -۲۵- جسم و جان
- ۳۴۴ -۲۶- سنت نبوی
- ۳۴۶ -۲۷- نیستی و فنا
- ۳۴۸ -۲۸- حکمت
- ۳۵۱ -۲۹- ذکر
- ۳۵۵ -۳۰- فقر و فقیر
- ۳۵۹ -۳۱- خرقه و طریقت سید برهان

www.ketab.ir

۳۶۷

کتابنامه

۳۸۱

نمایه

مقدمه

تحقیق و جست‌وجو در اقوال و احوال عارفان و اهل سلوک از لذت‌بخش‌ترین کارهای ممکن برای محقق عرفان و تصوف است، و این به چندین دلیل می‌تواند باشد، یکی از این بابت که اینان به معرفت عرفانی و کشف و شهودی رسیده‌اند که بسیاری از پرده‌ها و حجاب‌های راه از برابر دیدگان‌شان به کناری رفته، چیزها دیده‌اند و به جاهایی رسیده‌اند. هم از این بابت که این بزرگان، از رشدیافتگان سلوک معنوی و عرفان الهی هستند و در کشف رمزهای دینی و تأویل آیات قرآنی گام‌ها برداشته‌اند و در فهم بهتر کتاب خدا مؤثر بوده‌اند، و هم از این بابت که آنان در زمره‌ی اولیاء الهی و مردان خدا هستند و همین نکات می‌تواند اسباب شوق و وجد همه کس به ویژه اهل تحقیق را از برای ذکرشان فراهم سازد.

برخی از ایشان جزو کسانی هستند که می‌توانند برای عصر ما و نسل جوان ما الگویی مثبت و سازنده در جهت سلوک عینی، عملی،

انسانی و اجتماعی باشند، زیرا که خود آنان در جمع زیسته و از برای رشد زمان و جامعه‌ی خود کوشیده‌اند. شاگردان و مریدان صالح و سالم پرورده‌اند. حاکمان را نصیحت و اصلاح کرده‌اند و در بسیاری موارد از خطاها و ظلم‌هایشان کاسته‌اند و بسیاری از سرگشتگان را به دین الهی جذب و علاقه‌مند کرده‌اند.

انسان وقتی به کسانی چون سلطان العارفين بايزيد بسطامي، سهل بن عبدالله تستري، شيخ ابوالحسن خرقاني، پير ولي تراش نجم‌الدین کبری، شمس‌الدین ملکداد تبریزی و مولانا جلال‌الدین محمد مولوی خراسانی و خیل کثیر عارفان و صوفیان راستین می‌نگرد که چگونه زیست کرده و چه‌سان با مردم و خدا زندگی و سلوک کرده‌اند مایل می‌شود که به ایشان بگردد، هر چند که نتواند چونان ایشان سلوک کند و به مانند آنان زیست نماید اما وجودشان و راه‌شان را موافق ذوق راستین قلبی می‌یابد و کشش باطنی را به ایشان حاضر و مایل می‌بیند.

عارفان جزو معدود افراد دانای دین به حساب می‌آیند. فهم قرآن که مبنای سلوک عرفانی است و در بسیاری از ایشان حاصل شده و باب فضل و توفیق و فیض الهی برای آنان گشوده گشته است. از عمده اسباب جذب اهل تحقیق به سوی ایشان همین فهم دین و قرآن و درک سخن رسول خدا(ص) و سیر و سلوک عملی بر اساس این فهم است. عارفان با فهمی که از مکاشفه‌ی اسرار دارند می‌توانند کلام خدا را به انسان منتقل کنند و در آدمی تحوّل ژرف بیافرینند، تحوّل که نسل امروز ما محتاج آن است و جوان پر شور ما در اشتیاق یافتن آن. رمز تأثیرگذاری عارفان بر جوامع بشری آن است که ایشان خود

متحوّل شده از کلام الهی‌اند و از شراب عرفانی و مائده‌های سماوی مست و سیراب گشته‌اند و این همه اسباب تأثیرگذاری بر دیگران را فراهم آورده است. به راستی کیست که احوال سالکانِ واصل و جویندگان کامل سلوک را بشنود و بخواند و به ایشان متمایل نباشد؟ کیست که عشق کم‌نظیر عارفان را در حوزه‌ی مرید و مراد و عاشق و معشوقی چون مولانا جلال‌الدین و شمس تبریزی، و علاء‌الدوله‌ی سمنانی و شیخ نورالدین اسفراینی بخواند و متأثر نباشد و حالی خوش بدیشان ننشیند؟ یا از سلوک شگرف کسانی چون: بایزید بسطامی، نجم کبری، سعدالدین حموی و ابن عربی متحوّل نگردد؟

عارفان اسباب راستین کشش خلق به سوی خالقند، وجودشان رحمت و برکتی برای جوامع بشری است و در حقیقت قطب تعادل جامعه‌ی انسانی به حساب می‌آیند. دیدن ایشان و خواندن احوالشان و ذکر اقوالشان موجب راستکاری و تمایل باطنی قلب به سوی خدای حکیم و جهان‌آفرین است. راقم نیز بر این است که طی مجلداتی چند سیمای راستین برخی از این مردان الهی و عارفان ربّانی را برای نسل جوان و پرشور امروز ترسیم نماید و همه‌ی امیدش آن است که در این کار توفیق شایسته یابد و در جوانان مشتاق و فهیم این مرز و بوم تأثیر بایسته بگذارد. امید آن دارد تا زندگی، اندیشه و سلوک تعدادی از عارفان و سالکان الی‌الله را به رشته‌ی قلم بکشد و نسل جوان را با چهره‌ی باطنی، سلوک معنوی و شخصیت استثنائی ایشان آشنا سازد.

و اما نهمین کتاب از این مجموعه به عارفی بزرگ و بی‌نظیر که اختصاصات ویژه‌ای دارد تعلق یافته است. عارفی سلیم و با معرفت

که در شریعت و طریقت گوی سبقت را از دیگران ربوده و خویش را در زمره‌ی بندگان خاص و خالص خداوند در آورده است. آن چه که از تصوّف و عرفان عملی قابل ذکر است را می‌توان در این شیخ مجربّ دید، عارفی عملی و در اوج سیر و سلوک عرفانی. در عین حال واقف به امور نظری و مکتوب تصوّف. این تسلّط بر عمل و نظر از اختصاصات ویژه‌ی «سید بوهان» است که در کم‌تر عارفی می‌توان به مانند آن را دید. دانش نظری او بی این که تابع نظریّات صوری عارفان باشد و سیر عملی توأم با اخلاص او، وی را بسیار مختص و ویژه کرده است. از این رو شناخت وی در آئین تصوّف می‌تواند برای نوپردازان و تمام کسانی که میل به شناخت عرفان عملی و حتّی سلوک نظری را دارند بسیار مهمّ باشد، خاصّه که تربیت عرفانی عارفی بزرگ به مانند مولانا جلال‌الدین محمد خراسانی (بلخی)، و همین طور شیخ صلاح‌الدین زرکوب قونوی که ممدوح و محبوب حضرت مولانا است بر عهده‌ی وی بوده و در این کار به کمال آن چه را که باید به انجام و ثمر رسانده است. باشد که در این دوران برای تمام عاشقان سلوک، و سالکان عاشق، الگویی مناسب و قابل تأسی باشد.

و هوالولیٰ الحمید
کاظم محمدی